

Riktlinje otillbörlig påverkan - RKR-valet 2026

Antagen av valnämnden: 2026-05-xx

Reviderad: 2026-04-30

Ansvarig nämnd: valnämnden

Propaganda i eller anslutning till val- och röstningslokaler

I enlighet med vallagen (8 kap. 3 §) får det inte i, eller i ett utrymme intill, ett röstmottagningsställe förekomma politisk propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljare i deras val.

Syftet är att säkerställa att väljaren är ostörd och skyddad från påverkan under valhandlingen samt att trygga fria och hemliga val.

Företrädare för politiska partier får enligt praxis dela ut valsedlar utanför röstmottagningsställen under pågående röstning. Partiföreträdare med banderoller, klädsel eller annan utrustning med partipolitiskt budskap får dock inte uppehålla sig i röstningslokal eller i anslutande utrymme. Om de behöver gå in i lokalen ska sådana attribut tas av.

Vid köbildning ska köområdet betraktas som en del av röstmottagningsstället eller ett angränsande utrymme. Partier får därför endast dela ut valsedlar utanför detta område.

Med propaganda avses bland annat:

- partimöten
- tal och argumentation
- utdelning av informationsmaterial
- valaffischer och tryckt material
- flaggor, vimplar och liknande
- kläder eller symboler med partibeteckning

Röstmottagare får under tjänstgöring inte bära partipolitiska symboler eller kläder.

En väljare får aldrig nekas att rösta på grund av sin klädsel, även om den innehåller politiska budskap.

Reglerna om propaganda får aldrig inskränka den grundlagsskyddade religionsfriheten. Det är därför alltid tillåtet att bära religiös klädsel.

Värdeneutrala röstmottagningsställen

Valnämnden beslutar om vilka lokaler som ska användas och ansvarar för att dessa är lämpliga avseende lokalisering, tillgänglighet och öppethållande.

Enligt vallagen (4 kap. 20 och 22 §§) ska lokaler:

- vara tydligt avgränsade
- vara anpassade så att väljare inte störs
- sakna koppling till politisk organisation

Lokaler bör inte heller ha tydlig koppling till religiösa sammanslutningar eller företag som kan påverka väljare.

Lokaler med politisk anknytning ska inte användas. Vid val av lokal ska dock tillgänglighet väga tyngre än full neutralitet, om alternativ saknas.

Besök, fotografering och filmning

Röstmottagning och preliminär rösträkning är offentliga.

Besökare får:

- närvara och observera
- fotografera och filma

Detta förutsätter att:

- ordningen inte störs
- röstmottagarnas anvisningar följs
- valhemligheten inte röjs
- gällande regler om sekretess och personuppgifter följs

Röstmottagare ansvarar för att anvisa var observatörer får vistas.

Brott i samband med röstning

Enligt brottsbalken (17 kap. 8 §) är det straffbart att:

- hindra omröstning
- förvanska resultat
- otillbörligt påverka röstning

Straff: böter eller fängelse i upp till sex månader.

Exempel på brott:

- att gömma eller förstöra valsedlar
- att sprida felaktig information om röstning
- att hota väljare

Grova brott (t.ex. med våld, hot eller missbruk av tjänsteställning) kan ge upp till fyra års fängelse.

Brott mot rösthemligheten innebär att försöka ta reda på hur någon röstat.

Misstänkta brott ska:

- dokumenteras noggrant
- incidentrapporternas till Länsstyrelsen i Halland och Valmyndigheten
- polisanmälas

Röstmottagarens ansvar och befogenheter

Enligt vallagen (8 kap. 4 §) ansvarar röstmottagare för ordningen.

De har rätt att:

- ge anvisningar
- tillfälligt avvisa personer som stör ordningen
- tillfälligt avbryta röstmottagning vid behov

Valaffischer eller kampanjmaterial får inte finnas i anslutning till lokalen. Röstmottagare får ta bort sådant material efter en bedömning i det enskilda fallet.

Röstmottagare ska:

- uppträda sakligt och opartiskt
- bära neutral klädsel

Partiföreträdare

Partiföreträdare får inte uppehålla sig i röstmottagningsställe med partipolitiska symboler.

De ska:

- ta av sig sådana symboler vid inträde
- endast vistas i lokalen så länge det är nödvändigt
- lämna valsedlar till röstmottagare

Valsedlar bör lämnas innan öppning. Partier ansvarar för tillgången på sina valsedlar.

Röstmottagare ansvarar för ordning och påfyllning i valsedelställen.

(Ny 2026) Otillbörlig digital påverkan och propaganda

Otillbörlig påverkan kan även ske digitalt i anslutning till val, exempelvis genom:

- desinformation i sociala medier

Riktlinje otillbörlig påverkan - RKR-valet 2026

- riktade påverkanskampanjer
- spridning av falsk information om röstning

Även om sådan påverkan oftast sker utanför röstmottagningsstället kan den påverka väljare i anslutning till röstning.

Röstmottagare ska vara uppmärksamma på:

- väljare som fått felaktig information
- organiserade försök att påverka väljare vid röstmottagningsstället

Vid misstanke ska detta:

- dokumenteras noggrant
- rapporteras till valkansliet och valnämnden
- vid behov incidentrapporteras till Länsstyrelsen i Halland och Valmyndigheten
- vid behov polisanmälas